

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ PAJAMŲ NUSTATYMO METODIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-385 5, 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 10¹
STRAIPSNIU ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, projekto tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis savivaldybių biudžetų finansinis rodiklis šiuo metu yra pastovioji gyventojų pajamų mokesčio dalis (procentais), tenkanti visų savivaldybių biudžetams nuo šio mokesčio pajamų į konsoliduotus valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus (toliau – GPM (%) dalis). Esama gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) paskirstymo tvarka yra labiau orientuota į savivaldybių viešųjų paslaugų finansavimą, tačiau ji nesukuria paskatų savivaldybėms savarankiškai prisidėti prie ekonominės veiklos skatinimo savivaldybės teritorijoje.

Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo Nr. VIII-385 5, 10 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 10¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) numatoma šį finansinį rodiklį išplėsti ir nustatyti sąlygas, kaip ir kam jis skiriamas, siekiant sukurti savivaldybėms paskatas plėtoti ekonominę veiklą bei taip prisidėti prie pertvarkos, nukreiptos į kryptingą regionų plėtrą, tikslų įgyvendinimo.

Įstatymo projektu siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 3.5.3 darbo „Paskatų sistemos vietos ekonominiam potencialui didinti ir infrastruktūrai optimizuoti sukūrimas“ 2 priemonę „Savivaldybių biudžetų (mokesčių ir kitų pajamų surinkimo) sudarymo tvarkos (modelio), kuri motyvuotų savivaldybes siekti sutartų regiono ekonominių ir socialinių pokyčių, nustatymas“.

Siekiant teisinio aiškumo ir teisinio reguliavimo sistemiškumo, Įstatymo projektu siūloma atlikti redakcinius Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo Nr. VIII-385 5, 10 straipsnių pakeitimus dėl 2018 m. birželio 29 d. priimtų Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 23, 58, 66 ir 67 straipsnių pakeitimų bei priimtų šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Biudžeto departamento (direktorė – Daiva Kamarauskiene, tel. 239 0130, el. paštas daiva.kamarauskiene@finmin.lt) Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo skyriaus (vedėja – Audronė Čekanavičienė (tel. 239 0255, el. paštas audrone.cekanaviciene@finmin.lt) vedėjo pavaduotojas Artūras Kriūka (tel. 239 0054, el. paštas arturas.kriuka@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Vienas iš svarbiausių savivaldybių biudžetų pajamų šaltinių yra pajamos iš GPM, kurios priklauso nuo savivaldybių biudžetams tenkančių pastoviosios ir kintamosios GPM (%) dalių. Pastovioji GPM (%) dalis ateinantiems biudžetiniams metams imama tokia, kokia yra patvirtinta einamiesiems metams, ir gali būti koreguojama dėl sprendimų, dėl kurių keičiasi savivaldybių biudžetų pajamos. Prognozuojamas GPM iš savivaldybių biudžetams tenkančios pastoviosios GPM (%) dalies konkrečioms savivaldybėms, palyginus prognozuojamas savivaldybės ateinančių metų pajamas iš GPM vienam savivaldybės gyventojui su vidutinėmis visų savivaldybių prognozuojamomis ateinančių metų pajamomis iš GPM vienam gyventojui, apskaičiuojamas taikant savivaldybių GPM skirtumų išlyginimą ir taikant išlaidų struktūrų skirtumų išlyginimą. Prognozuojamas GPM iš savivaldybių biudžetams tenkančios kintamosios GPM (%) dalies gali būtų skiriamas savivaldybių finansiniams ištekliams papildyti, ir (arba) savivaldybių išlaidų pokyčiams kompensuoti, ir (arba) savivaldybių prognozuojamų pajamų mažėjimui kompensuoti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme galės būti numatomas finansinis rodiklis ekonominei aplinkai gerinti savivaldybėms.

Šio finansinio rodiklio dydis – 20 procentų teigiamo pokyčio tarp ateinančių ir einamųjų biudžetinių metų prognozuojamų pastoviųjų GPM sumų, kurios visų savivaldybių biudžetams apskaičiuojamos pagal ateinančių ir einamųjų biudžetinių metų pastoviąsias GPM (%) dalis.

Ši prognozuojama GPM dalies suma bus paskirstoma toms savivaldybėms, kuriose metinio darbo užmokesčio fondo rodiklio, kuris apima darbuotojų skaičiaus veikiančiose įmonėse ir darbo užmokesčio rodiklius, pokytis per metus bus teigiamas dydis.

Su išorės ekspertų pagalba atlikus socialinių ir ekonominių rodiklių, skatinančių savivaldybes kurti darbo vietas ir pritraukti investicijas, vertinimą, buvo nustatyta, kad būtent šis rodiklis geriausiai parodo savivaldybių pastangas kurti darbo vietas, pritraukti investicijas ir (arba) skatinti verslo įmonių aktyvumą. Regresinė analizė parodė, kad darbo užmokesčio fondo rodiklis labai tiksliai atspindi savivaldybėje kuriamą pridėtinę vertę, taigi ir ekonominę situaciją savivaldybėje. Taip pat darbo užmokesčio fondo rodiklio duomenys prieinami praėjus 6 mėnesiams nuo ataskaitinių metų pabaigos, todėl atliekant skaičiavimus galės būti naudojami gana nauji duomenys.

Įstatymo projekte siūlomas savivaldybių biudžetams tenkančios GPM dalies paskirstymo mechanizmas parodys savivaldybėms, kad nuo 2020 metų jų pajamos priklausys ne tik nuo to, koks yra lėšų viešųjų paslaugų teikimui užtikrinti poreikis, bet ir nuo to, kokie yra savivaldybės ekonominės veiklos rezultatai. Tai paskatins savivaldybes imtis aktyvesnių veiksmų siekiant sukurti sąlygas steigti verslą, kurti naujas darbo vietas ir pritraukti investicijų savivaldybėje, padidins savivaldybių suinteresuotumą ekonominių rodiklių gerėjimu.

Taip pat paminėtina, kad pagal esamą GPM paskirstymo tvarką GPM savivaldybėms skirstomas pagal gyvenamąją vietą. Siūlomas GPM dalies paskirstymo mechanizmas siūlo paskatas už darbo vietų kūrimą, todėl bus palankus savivaldybėms, kuriose kuriasi naujos darbo vietos ir dirba asmenys, gyvenantys ne tik savo savivaldybėje.

GPM dalies paskirstymo tvarkos pakeitimai buvo pristatyti verslo atstovams ir Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Įstatymo projekte įteisinus finansinį rodiklį ekonominei aplinkai gerinti, atitinkamai patikslinama, kaip konkrečioms savivaldybėms bus apskaičiuotos ir atitinkamos procentinės dalys nuo visoms savivaldybėms tenkančio GPM.

Įstatymo projekte, siekiant teisinio aiškumo ir teisinio reguliavimo sistemiškumo, atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimai tarpusavyje suderinant vartojamas sąvokas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių, priėmus Įstatymo projektą, nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą, įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektu teikiami pakeitimai turėtų motyvuoti savivaldybes skatinti užimtumą, verslumą, pritraukti investicijas, kuriančias naujas darbo vietas.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra apibrėžiama naujų sąvokų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymų lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Nenumatoma.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą nebuvo gauta specialistų vertinimų ir išvadų.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „finansinis rodiklis ekonominei aplinkai gerinti“, „savivaldybės biudžetas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
